सत्रम्- 2022-2023 कक्षा- नवमी

विषय:- संस्कृतम् (कोड - 122)

	पाठ्यवस्तु	पाठ्यबिन्दव:
पाठ्यपुस्तकानि		
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि: शब्दरूपाणि		(क) अकारान्तपुल्लिङ्गशब्दा:बालकवत्
		(ख) इकारान्तपुल्लिङ्गशब्दा:– कविवत्
		(ग) उकारान्तपुर्लिङ्गशब्दा:– साधुवत्
		(घ) ऋकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दाः–मातृवत्
		(ङ) आकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दाः–लतावत्
		(च) ऋकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दाः–मातृवत्
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि:	धातुरूपाणि	पठ्, गम्, वद्, भू, क्रीड्, नी, दृश्, शक्, ज्ञा, अस्, कृ,धातुरूपाणां पञ्चसु
		लकारेषु लेखनं, कण्ठस्थीकरणं
		वाक्येषु प्रयोग: अभ्यासः च।
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि:	कारक-उपपद	कारकाणां सामान्यपरिचयः। हिन्दीभाषया आंग्लभाषया वा विभक्तिचिह्नानि
	विभक्तयः	अर्थान् च बोधनीयः। उपपदविभक्तीनां चतुर्थीपर्यन्तं वाक्येषु प्रयोगः
		अभ्यासश्च कारणीयः।
		द्वितीया-उभयतः,परितः, समया, निकषा, प्रति, विना, धिक्
		तृतीया- सह, साकम्, समम्, सार्धम्, विना, अलम्, सदृश, हीन,
		चतुर्थी- रुच्, दा(यच्छ्),नमः, कुप्, स्वस्ति।
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि:	प्रत्यया:	प्रत्ययानां सामान्य परिचयः विशेषरूपेण क्त्वा, तुमुन्, ल्यप्, क्तप्रत्ययानां
		बोधनम् अनुवादमाध्यमेन वाक्येषु प्रयोगश्च।
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि:	उपसर्गाः	प्र, परा, अप, सम्, अनु, अव, निस्, निर्, दुस्, दुर्, वि, आङ्, इत्येतान् उपसर्गान् योजयित्वा नूतनपदानां निर्माणं प्रयोगः अभ्यासश्च।
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि:	सन्धिकार्यम्	स्वरसन्धिः (दीर्घ-गुण-वृद्धि-यण्-अयादिसन्धीनां नियमनिर्धारणं प्रयोगः
		अभ्यासश्चा
शेमुषी	(प्रथमः पाठः)	श्लोकानां सस्वरगायनम्, श्लोकान्वयस्य अभ्यासः, श्लोकार्थस्य ज्ञानम्,
(प्रथमो भागः)	भारतीवसन्तगीतिः	भावार्थबोधनम्, श्लोकाधारित-प्रश्लोत्तराणाम्एकपदेन पूर्णवाक्येन च
		अभ्यासः, पाठे आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेष्य-
		विशेषणपदानां कर्तृपदानां च ज्ञानम्।
शेमुषी	(द्वितीयः पाठः)	कथापरिचयः, गद्यवाचनस्य अभ्यासः, गद्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्, गद्यांश-
(प्रथमो भागः)	स्वर्णकाकः	आधारित-प्रश्लोत्तराणाम् एकपदेन पूर्णवाक्येन च अभ्यासः, पाठे आगतानां
,		पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेष्य-विशेषणपदानां कर्तृपदानां क्रियापदानां
		प्रत्ययानां च ज्ञानम्। घटनाक्रमानुसारं कथालेखनस्यअभ्यासः कार्यः,
		नैतिकमूल्यानां निर्देशश्च दातव्यः।

(प्रथम) भागः) गोदोहनम् गोदोहनम् गोदोहनम् शोधारित-प्रश्नोत्तरणाम् एकपदेन पूर्णवाक्येन च अभ्यासः, पाठे आणतानां प्रयोजपदानां, विशाध-विशेषणपदानां कर्तृपदानां क्रियापदानां प्रयोजपदानां च ज्ञानम् घटनाक्रमानुसारं कथालेखनस्यअभ्यासः कार्यः, त्रेतिकम्स्त्यानां च ज्ञानम् घटनाक्रमानुसारं कथालेखनस्यअभ्यासः कार्यः, त्रेतिकम्स्त्यानां चित्रेष्ठध दातव्यः। श्रोष्ठा (प्रथमो भागः) म्रिक्तमीक्तिकम् प्रहानम् भावार्थकोधनम्, पराठान्तर्गतम्भभ्यासकार्यम्। श्रोकाधारित- प्रश्नोत्तरणाम् एकपदेन पूर्णवाक्येन च अभ्यासः, राठे आगतानांपर्यायप्रवादः त्रोत्तरमाणाम् रक्ष्यदेन प्रण्वाक्येन च अभ्यासः, याठे आगतानां पर्यायप्रवातः त्रोत्तरमाणाम् रक्ष्यदेन प्रण्वाक्येन च अभ्यासः, याठे आगतानां पर्यायप्रवातः त्रोत्तरमाणाम् रक्ष्यदेन प्रण्वाक्येन च अभ्यासः, याठे आगतानां पर्यायप्रवातः त्रोत्तरमाणाम् रक्ष्यदेन प्रण्वाक्येन च अभ्यासः, राठे आगतानां पर्यायप्रवातः त्रोत्तरमाणाम् प्रत्यदेन पर्यावाव्यन्त अभ्यासः, व्याव्यन्त अभ्यासः, व्याव्यन्त अन्यतानः, प्रत्याचानं च अभ्यासः, व्याव्यन्तः अभ्यासः, व्याव्यन्तः प्रत्याचानं व्याव्यन्तः प्रत्याचानं च अभ्यासः, व्याव्यन्तः प्रत्याचानं च ज्ञामम् घटनाक्रमानुसारं विश्वाप्यन्तः। त्रित्राधारित-प्रत्याच्यास्य सर्वाच्याचनम् प्रत्याचानं च क्रमानुसारं संव्यदेशः। श्रोक्षाः प्रत्यामम् अपि कर्तु श्रक्वाचायम् सस्यत्याचायः च क्रमानुसारं संवाद्यत्यम्। अभ्यासवान् भव &व्याक्रपणवीिः अभ्यासवान्यम् भव अप्यासः। अभ्यासवान्यस्य च प्रत्यस्य स्वयः भव्याक्रिक्यस्य प्रत्यस्य च प्रत्यस्य क्यम् अर्वेत्या-अप्यत्यमम् अर्वेत्या-अप्यत्यमम् अर्वेत्याम्यस्यस्यमम् व्याव्यस्यस्यमम् अर्वेत्यस्यस्यस्यस्यस्यस्यस्यस्यस्यस्यस्यस्यस्	शेमुषी	(तृतीयःपाठः)	कथापरिचयः, गद्यवाचनस्य अभ्यासः, गद्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्, गद्यांश-
पर्याण्यदानां, विलोमपदानां, विशेष्णपदानां कर्तृपदानां क्रियापदानां प्रत्यादानां प्रत्यादानां प्रत्यादानां प्रत्यादानां प्रत्यादानां प्रत्यादानां कर्तृपदानां दिलोकपद्रयाद्यान् भीकार्याद्यान् प्रश्लेकार्यय्य भ्याद्यान् भूष्टेकार्यक्षयः अध्याद्यान् भूष्टेकार्यक्षयः अध्याद्यान् भूष्टेकार्याद्यान् विलोमपदानां, विशेष्य-विशेषणपदानां कर्तृपदानां च ज्ञानम् किञ्चत् शूष्टेकाम्पद्य अध्याद्याः कर्तृपदानं च ज्ञानम् किञ्चत् शूष्टेकाम्पद्य अध्याद्याः कर्तृपदानं च ज्ञानम् किञ्चत् शूष्टेकाम्पद्य अध्याद्याः कर्तृपदानं च जञ्चारात्याद्याद्यानं प्रश्लेकान्यस्य अध्याद्याः कर्तृपदानं कर्तृपदानं प्रयाद्यानां प्रत्याद्यानं प्रश्लेकान्यस्य अध्याद्याः कर्तृपदानं कर्तृपदानं प्रत्याद्यानं प्रश्लेकास्य अध्याद्याः कर्तृपदानं कर्तृपदानं क्रियादानं प्रयाद्यानं च जञ्चान्यान् अध्याद्यानं प्रश्लेकास्य अध्याद्यानं च अध्याद्यानं प्रत्यानं च अध्याद्यानं प्रत्यानं च अध्याद्यानं च अध्याद्यानं प्रत्यानं च स्वाद्यानं प्रत्यानं च स्वाद्यानं प्रत्यानं च अध्याद्याः विलोमपदानं विशेष्य-विशेषणपदानं कर्तृपदानं क्रियापदानं प्रत्यानं चिल्यामपदानं विलोमपदानं विशेष्य-विशेषणपदानं कर्तृपदानं क्रियापदानं प्रयाद्यानं च प्रत्यानं च अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य प्रत्याच्याचेक्षयः च अध्याद्याचेकास्य प्रत्याच्याचेक्षयः च अध्याद्याचेकास्य प्रत्याच्याचेक्षयः च अध्याद्याचेकास्य प्रत्याच्याचेक्षयः अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याच्याच्याचेक्षयः अध्याद्याच्याच्याचेक्षयः अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य च अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेक्षयः अध्याद्याचेकास्य अध्याद्याचेक्यः च अध्याद्याचेकास्य क्रियः च अध्याद्याचेक्यः च अध्याद्या	•	1 '-	· ·
प्रत्यवानां च ज्ञानम्। घटनाक्रमानुसारं कथालेखनस्यअभ्यासः कार्यः, वैतिकमूल्यानां निर्देशश्च दातव्यः। श्मेषुपी (प्रथमं भागः) स्किनौक्तिकम् स्वावान्यस्य अभ्यासः अप्यासः कारणीयः, संस्कृतेन भावार्थतेष्वस्य च अभ्यासः अभ्यासः सारणीयः, संस्कृतेन भावार्थतेष्वस्य च अभ्यासः अभ्यासः । याद्याक्तिः अभ्यासः । वित्तेष्यदानां, विशेष्य-विशेषणदानां कर्तृपदानां क्रियापदानां प्रत्यपदानां व ज्ञानम् घटनाक्रमानुसारं कथा-संयोजनस्य अभ्यासः। वैतिकमूल्यानां निर्देशः। श्मेषुपी (प्रथमो भागः) प्रत्यभिज्ञानम् प्रत्योभज्ञानम् स्वाद्योच्यास्य अभ्यासः। व्यात्रः प्रत्यामानं च ज्ञानम् घटनाक्रमानुसारं कथा-संयोजनस्य अभ्यासः। व्यात्रः प्रत्यामानं निर्देशः। स्वाद्योक्त्यम् स्वाद्योच्यासः। व्यात्रः स्वाद्योक्तम् अभ्यास्याच क्रमानुसारं संवादलेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीिथः संख्या अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीिथः संख्या अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीिथः संख्या अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीिथः संख्या अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीिथः अथ्यानि अभ्यासवान् भव अव्याकरणवीियः अथ्यानि अभ्यासवान् भव अव्याकरणवीियः अथ्यानि अभ्यासवान् भव अव्याकरणवीियः अथ्याविक्रिक्तः चयाविक्रिक्तः चयाविक्रः चयाविक्रः चयाविक्रः चयाव्यक्तिः कर्याम् । अभ्यासवान् भव अव्याकरणवीियः कर्याम् । अभ्यासवान् भव अव्याप्तिक कर्याम् । अभ्यासवान् भव अव्याप्तिक कर्यम्। अभ्यासवान्यन्यव्यनम् अभ्यास्यन्यन्यनम् अभ्यासवान्यन्यनम्	,		
शेमुषी (पञ्चम:पाठः) स्रीक्रमां सस्यरापयम्, रह्मोक्राव्यस्य अभ्यासः, रह्मोक्रार्थस्य (प्रथम) भागः) स्रीक्रमोक्तिकम् स्रीक्रमोक्तिकम् प्रशासाः प्राचार्यक्षेत्रम् प्राचार्यक्षेत्रमान् व्यवस्य अभ्यासः कारणीयः संस्कृतेन भावार्थलेखनस्य च अभ्यासः कारणीयः संस्कृतेन भावार्थलेखनस्य च अभ्यासः कार्यः। प्रश्नोत्तराणाम् एक्यदेन पूर्णवाक्षेत्रच च अभ्यासः गाठे आगतानां पर्यायप्यनां प्रश्नोत्तराणाम् एक्यदेन पूर्णवाक्षेत्रच च अभ्यासः पाठे आगतानां पर्यायप्यनां प्रश्नोत्तराणाम् एक्यदेन पूर्णवाक्षेत्रच च अभ्यासः पाठे आगतानां पर्यायप्यनां विलोमपदानां विलोमपदान् विशेषण्यदानां कर्नपदानां कृतेपदानां कृत्यपदानां प्रत्ययानां विलोमपदानां विलोमपदान् विशेषण्यदानां कर्नपदानां निर्वेशः। श्रेमुषी (अथमो भागः) प्रत्यभिज्ञानम् प्रत्यक्षिण्यवानं प्रत्यक्षमान् परत्यक्षमान् म्रत्यक्षमानुसारं कथा-संयोजनस्य अभ्यासः। वैतिकस्त्यानां विलोमपदान्यम् अपि कर्तु शक्तवित्ताः। अत्राः पाठस्य पात्ररूपेणात्यान्यम् अपि कर्तु शक्तवित्ताः। अत्राः पाठस्य पात्ररूपेणात्यान्यम् अपि कर्तु शक्तवित्तानम् वाद्याप्रमायमान्यसः। अत्रत्यानम् विश्वप्रत्यम् अभ्यासवान् भव &्रव्याकरणविथिः प्रत्येत्वमम् अर्थेत्राच्याप्यत्यम्यम् प्रत्यम्यम् स्रत्यावस्याप्यवान्यम् स्रत्यावस्यान्यम् विश्वप्रत्यम् प्रत्यम् स्रत्यावस्य स्रत्याच्याम् विश्वप्रत्यम् म् अर्थेत्रच्यास्य स्रत्याच्याम् विश्वप्रत्यम् स्रत्याच्यम् म् अर्थेत्रच्याम् स्रत्याच्यम् च्याव्यव्यम् स्रत्याच्यम् च अभ्यासवान् भव &्रव्याकरणविथिः अर्थेत्रच्याम् स्रत्याच्यम् च अत्रत्यम् प्रत्यम्यम् स्रत्याच्यम् च अर्यास्यवान्यम् स्रत्यविभाग्यः विष्यम् स्रत्याच्यम् व्यावस्यवान्यम् स्रत्याच्यम् च अर्यास्यवान्यम् स्रत्याच्यम् स्रत्याच्यम् च अर्यास्यवानं प्रत्यवान्यम् विष्यास्यवानं प्रत्याच्यम् स्रत्याच्यम् स्रत्याच्यम्यम् स्रत्यम्यम् स्रत्याच्यम् स्रत्याच्यम्यम्यस्यस्यम्यम्यस्यस्यस्यम्यस्यस्यस्यस्यस्य			
शुर्मी (प्रथम भगः) स्तिमीतिकम् प्रिकानां सस्वरागयनम् श्लोकान्वयस्य अभ्यासः, श्लोकार्थस्य प्रयामः प्राप्तः स्तिमीतिकम् स्तिमितिकम् स्तिमीतिकम् स्तिमितिकम् स्तिमितिकम् स्तिमितिकम् स्तिमितिकम् स्तिमितिकम् स्तिमितिकम् स्तिमितिकम् स्तिमितिकम् स्तिमितिः			· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·
प्रथमो भागः) स्किमीकिकम् स्विक्रमीकिकम् स्विक्रमीकिकम् स्विक्षमीकिकम् स्विक्षमीकिकम् स्विक्षमीकिकम् स्विक्षमीकिकम् स्विक्षमीकिकम् स्विक्षमीक्षणपदानां क्रव्यातः, पाठ आगतानांपर्यावपदानां, विलोमपदानां, विशेष्य-विश्वेषणपदानां कर्नृपदानां च ज्ञानम्। कठिचत् स्वेक्षमाधृत्य स्वेक्षमाच्यानं कर्नृपदानां क्रियापदानां प्रत्यानां च ज्ञानम्। घटनाक्रमानुसारं कथा-संयोजनस्य अभ्यासः। नैतिकमृत्यानं विदेशः। स्वावक्षमम्। स्वावक्षमम्। स्वावक्षमम्। स्वावक्षमम्। स्वावक्षमम्। स्वावक्षमम् अपि कर्तुं शक्नुवन्ति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं संवावलेखनम्। स्वावक्षमम्। स्वावक्षमम्। स्वावक्षमम्। स्वावक्षमम्। स्वावक्षमम् विद्वक्षमायाम् अपि कर्तुं शक्नुवन्ति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं संवावलेखनम्। स्वावक्षमाम् प्वक्षमायाम् विद्वक्षमायाम् विद्विक्षमायाम् विद्विक्षमायाम् विद्विक्षमायाम् स्वक्षामायाम् स्वक्षामायाम् संवावलेखनम्। स्वावक्षमायाम् भव &्व्याकरणवीयिः संव्याक्षमायाम् स्वक्षमायाम् स्वक्षमायाम् स्वक्षमायाम् स्व्याक्षमायाम् स्व्याक्षमायाम् स्वयाक्षमायाम् स्वयाक्षमम् स्वयाक्षमम् स्वयाक्षमम् स्वयाक्षमम् स्वयाक्षमम् स्वयाक्षमम् स्वयाक्षमम् स्वयानम् स्वयानमम् स्वयानमम्ययानमम् स्वयानमम्ययानम	शेमषी	(पञ्चम:पाठः)	<u> </u>
प्रश्नेत्तराणाम् एकपदेन पूर्णवाक्येन च अभ्यासः, पाठे आगतानांपर्यायपतानां, विलोमपदानां, विशोषय-विशोषणपदानां कर्तृपदानां च ज्ञानम्। किल्वित् शूर्णकमाधृत्य श्रीकान्वयस्य अभ्यासः कार्रणायः,संस्कृतेन भावार्थलेखनस्य च अभ्यासः कार्रणायः, पाठे आगतानां पर्यायपत्रानां प्रश्नोत्तरणाम् एकपदेन पूर्णवाक्येन च अभ्यासः, गठे आगतानां पर्यायपत्रानां वित्रोष्टा-विशेषणपत्रानं कर्तृपदानां क्रियापतानां प्रत्ययानां च ज्ञानम्। घटनाक्रमानुसारं कथा-संयोजनस्य अभ्यासः। नैतिकमूल्यानं निर्देशः। श्रेमुषी (प्रथमो भागः) संवादशेष्ट्रण पाठस्य आदर्शवाचनम्, नाट्याशास्य सरलार्थज्ञानम्, नाट्याशासायम् अपित्रय आदर्शवाचनम्, नाट्याशास्य सरलार्थज्ञानम्, नाट्याभिनयम् अपि कर्तु शक्नुवति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं संवादलेखनम्। अभ्यासवान् भव &्याकरणवीथिः संख्या विन्तिक्षेत्रयः विवादाः अवकाशार्थम्, स्वच्छतायै स्वास्थिवभागाय विद्वुत्विभागाय, वित्रकोषय, आरक्षकाय, प्रकाशकाय- इत्यादयः। अभ्यासवान् भव &्याकरणवीथिः संख्या विन्तिक्षम् अनेपचारिकं पत्रलेखनम् अपचासिक्तिक्षेत्रम्। ।वः 4 पर्यन्तम् वृत्ति लिङ्गेषु, केवलं प्रथमाविभक्ते अङ्कानां शब्देषु लेखनम्। । अभ्यासवान् भव &्याकरणवीथिः अव्ययानि स्थानवोष्टिक्तिम् सर्वत्र, यत्र, एकत्र, उभयत्र। अभ्यासवान् भव &्याकरणवीथिः अव्ययानि स्थानवोषकानि- यत्र, तदा, सर्वत्, एत्, अधुना, अद्य, श्चः, द्वः। अभ्यासवान् भव &्याकरणवीथिः अपवित्र ग्राव्यास्य स्थानवोषकानि- यत्र, तदा, सर्वत, एत्, अपुना, अद्य, श्वः, द्वः। अभ्यासवान् भव &्याक्रयायत्रम्य च्यानम् । • श्रार्वक्रव्यायत्रम्य तत्त्वानिः • व्यायेन्वकृत्याम् भव्यास्य तत्त्वानिः • वाक्ये कर्वं-क्रियान्यवयनम् • कर्वं-क्रिया-अन्विः • व्यायेन्वत्ते।मय-चयनम् • पर्याय-वित्तोमपद-चयनम्	•		•
विलोमपदानां, विशेष-विशेषणपदानां कर्तृपदानां च ज्ञानम्। किञ्चित् शूग्रेकमाधृत्य श्लीकान्वयस्य अध्यासः कारणीयः,संस्कृतेन भावार्थलेखनस्य च अध्यासः कार्यः। श्लेष्ठा (प्रथमो भागः) श्लेष्ठा (प्रथमो भागः) श्लेष्ठा (सप्तमः पाठः) श्लेष्ठा (सप्तमः वर्णः स्त्रमः स्तरमः स्त्रमः स्त्रम	,	,	
श्लेकमाधृत्य श्लोकान्यस्य अभ्यासः काणीयः संस्कृतेन भावार्थलेखनस्य च अभ्यासः कार्यः। शेमुषी (प्रथमो भागः) प्रश्लोत्तराणाम् एकपदेन पूर्णवाक्येन च अभ्यासः, पाटां आत्रानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेष्य-विशेषणपदानां कर्नृपदानां प्रत्यापदानां प्रत्यापदानां, विलोमपदानां, विशेष्य-विशेषणपदानां कर्नृपदानां प्रत्यापदानां प्रत्यापदानां निर्देशः। शेमुषी (प्रथमो भागः) प्रत्यिभज्ञानम् प्रत्यभिज्ञानम् प्रत्यभिज्ञानम् प्रत्यभिज्ञानम् अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीियः अभ्यासवान् भव क्ष्व्याकरणवीियः अभ्यासवान् भव क्ष्व्याकरणवियः अभ्यासवान् भव क्ष्व्याकरणवीियः अभ्यासवान् भव क्ष्व्याकरणवीियः अभ्यासवान् भव क्ष्व्याकरणवीियः अभ्यासवान् भव क्ष्व्यावन्यम् वा । अभ्यासवान् भव क्ष्व्यावन्यमम् भव्यावन्यवयनम् भव्यावन्यवयनम् विशेषण-विशेष्य-चयनम् पर्याय-विलोमपद-चयनम्			
शमुषी (प्रष्ठः पाठः) गद्यवाचनस्य अभ्यासः, गद्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्, गद्यांश-आधारित प्रश्नोत्तराणाम् एकपदेन पूर्णवाक्येन च अभ्यासः, पाठे आगतानां पर्यायपतानं, विलोमपतानं, विशेष्य-विशेषणपतानं कर्नृपतानं क्रियापतानं प्रत्यायतानं प्रश्नेत्तराणाम् एकपदेन पूर्णवाक्येन च अभ्यासः, पाठे आगतानां पर्यायपतानं, विलोमपतानं, विशेष्य-विशेषणपतानं कर्नृपतानं क्रियापतानं प्रत्यायां च ज्ञानम्। पटनाक्रमानुसारं कथा-संयोजनस्य अभ्यासः। नैतिकमूल्यानं निर्देशः। शिमुषी (सप्तमः पाठः) प्रत्यिज्ञानम् पर्त्याक्ष्रताचनम्, नाट्याशस्य सरलार्थज्ञानम्, नाट्याशाधारित-प्रश्नोत्तराणामभ्यासः। छात्राः पाठस्य पात्ररूपेण नाट्याभानयम् अपि कर्तुं शक्नुवन्ति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं संवादलेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः पत्रलेखनम् अपेपचारिकपत्रेषु विषयाः- अवकाशार्थम्, स्वच्छतायै स्वास्थविभागाय विद्युत्तिभागाय, वित्तकोषाय, आरक्षकाय, प्रकाशकाय- इत्यावयः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अव्यानि संख्या धर्माविभक्तेत्र वृत्ति विङ्गोषु, केवलं प्रथमाविभक्ते अङ्कानां शब्देषु लेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अववि संख्या धर्माविभक्तेत्र वृत्त तत्र, सर्वत, यत्र, एकत्र, उभयत्र। काल्बोधकानि- यत्रा, तत्र, अन्यत्र, सर्वत्र, यत्र, एकत्र, उभयत्र। काल्बोधकानि- यत्र, तत्र, अन्यत्र, सर्वत्र, यत्र, एकत्र, अधृना, अद्य, खः, द्यः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अपठित अवबोधनम् (अपठित अवबोधनात्मकं कार्यम्) • एकपदेन पूर्णवाक्येन च अववोधनात्मकं कार्यम् • अनु-क्रिय-अन्वितिः • वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम् • कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः • विशेषण-विशेष्य-चयनम् • पर्याय-विलोमपद-चयनम्			<u> </u>
प्रश्नमो भागः श्रान्तो बालः प्रश्नोत्तराणाम् एकपदेन पूर्णवाक्येन च अभ्यासः, पाठे आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेष्य-विशेषणपदानां कर्तृपदानां क्रियापदानां प्रत्ययानां च ज्ञानम्। घटनाक्रमानुसारं कथा—संयोजनस्य अभ्यासः। नैतिकम्ल्यानां निर्देशः। शेमुषी (प्रथमो भागः) प्रत्यभिज्ञानम् संवादशैल्यां पाठस्य आदर्शवाचनम्, नाट्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्, नाट्यांशाधारित—प्रश्नोत्तराणामभ्यासः। छात्राः पाठस्य पात्ररूपेण नाट्याभिनयम् अपि कर्तु शक्नुवन्ति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं संवादलेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः पत्रलेखनम् विना रिक्तस्थानसहायतया औपचारिकम् अनौपचारिकं पत्रलेखनम् अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः संख्या 1-50पर्यन्तम्। विन पर्यन्तम् तिषु लिङ्गेषु, केवलं प्रथमाविभक्तौ अङ्कानां शब्देषु लेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अव्ययानि अव्ययानि स्थानबोधकानि— यत्र त्र त्र, सर्वत्र, यत्र, एकत्र, उभयत्र। कालबोधकानि— यत्र त्र त्वा, सर्वदा, एकदा, पुरा, अधुना, अद्य, खः, द्वाः। अर्थबोधनम्, वाक्षेषु प्रयोगः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अपित अपित अपित अपित अवबोधनम् श्रीषंकलेखनम् भाषिककार्याय तत्त्वानि श्रीषंकलोखनम् भाषिककार्याय तत्त्वानि वाक्षे कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः विशेषण-विशेष्य-चयनम् कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः विशेषण-विशेष्य-चयनम् पर्याय-विलोमपद-चयनम् पर्याय-विलोमपद-चयनम्			
विलोमपदानां, विशेष्य-विशेषणपदानां कर्तृपदानां क्रियापदानां प्रत्ययानां च ज्ञानम्। घटनाक्रमानुसारं कथा—संयोजनस्य अभ्यासः। नैतिकमृल्यानां निर्देशः। शेमुषी (प्रथमो भागः) प्रत्यिभज्ञानम् प्रत्यभिज्ञानम् प्रत्यिभज्ञानम् प्रत्यभिज्ञानम् पर्याप्तिन्यभ्रक्षोत्तराणामभ्यासः। छात्राः पाठस्य पात्ररूपेण नाट्याणिनयम् अपि कर्तुं शक्नुवन्ति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं संवादलेखनम्। अभ्यासवान् भव &्याकरणवीथिः अभ्यासवान् भव क्याकरणवीथिः अभ्यासवान् भव क्याकरणवीयिः अभ्यासवान् भव क्याकरणवीयः अभ्यासवान्यः अभ्यासवावः अभ्यासवावः अभ्यासवावः अभ्यासवावः अथ्यासवः अभ्यासवः अभ्यस	शेमुषी	(षष्ठः पाठः)	गद्यवाचनस्य अभ्यासः, गद्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्, गद्यांश-आधारित
श्रोमुषी (सप्तमः पाठः) प्रत्यभिज्ञानम् संवादशैजनस्य अभ्यासः। नैतिकमूल्यानां निर्देशः। श्रोमुषी (प्रथमो भागः) प्रत्यभिज्ञानम् संवादशैल्यां पाठस्य आदर्शवाचनम्, नाट्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्, नाट्यांशाधारित—प्रश्नोत्तराणामभ्यासः। छात्राः पाठस्य पात्ररूपेण नाट्याभिनयम् अपि कर्तुं शक्नुवन्ति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं संवादलेखनम्। अभ्यासवान् भव &्याकरणवीथिः पत्रलेखनम् अपचारिकपत्रेषु विषयाः— अवकाशार्थम्, स्वच्छतायै स्वास्थविभागाय विद्युत्विभागाय, वित्तकोषाय, आरक्षकाय, प्रकाशकाय— इत्यादयः। अभ्यासवान् भव &्याकरणवीथिः संख्या 1-50पर्यन्तम्। तिः 4 पर्यन्तम् त्रिषु लिङ्गेषु, केवलं प्रथमाविभक्तौ अङ्कानां शब्देषु लेखनम्। अभ्यासवान् भव &्याकरणवीथिः अव्ययानि स्थानबोधकानि— अत्र, तत्र, अन्यत्र, सर्वत, यत्र, एकत्र, उभयत्र। कालबोधकानि— अत्र, तत्र, सर्वत, एकता, पुरा, अधुना, अद्य, श्वः, ह्यः। अर्थबोधनम्, वाक्येषु प्रयोगः। अभ्यासवान् भव &्याकरणवीथिः अपठित अवबोधनम् एक्यदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् • एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् • शर्षककार्याय तत्त्वानि • वाक्ये कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः • विशेषण-विशेष्य-चयनम् • पर्याय-विलोमपद-चयनम् • पर्याय-विलोमपद-चयनम्	(प्रथमो भागः)	भ्रान्तो बालः	प्रश्नोत्तराणाम् एकपदेन पूर्णवाक्येन च अभ्यासः, पाठे आगतानां पर्यायपदानां,
शिमुषी (सप्तमः पाउः) संवादशैल्यां पाठस्य आदर्शवाचनम्, नाट्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्, नाट्यांशाधारित-प्रश्नोत्तराणामभ्यासः। छात्राः पाठस्य पात्ररूपेण नाट्याभिनयम् अपि कर्तुं शक्नुवन्ति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं संवादलेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः पत्रलेखनम् विना रिक्तस्थानसहायतया औपचारिकम् अनौपचारिकं पत्रलेखनम् औपचारिकपत्रेषु विषयाः— अवकाशार्थम्, स्वच्छतायै स्वास्थविभागाय विद्युत्विभागाय, वित्तकोषाय, आरक्षकाय, प्रकाशकाय— इत्यादयः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः संख्या 1-50पर्यन्तम्। 1तः 4 पर्यन्तम् त्रिषु लिङ्गेषु, केवलं प्रथमाविभक्तौ अङ्कानां शब्देषु लेखनम्। । अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अव्ययानि स्थानबोधकानि— अत्र, तत्र, अन्यत्र, सर्वत्र, यत्र, एकत्र, उभयत्र। कालबोधकानि— यदा, तदा, सर्वदा, एकदा, पुरा, अधुना, अद्य, श्वः, ह्यः। अर्थबोधनम्, वाक्येषु प्रयोगः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अपठित अवबोधनम् • एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् • श्रीष्कर्तत्थमम् भाषिककार्याय तत्त्वानि • वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम् • कर्तृ-क्रियापदचयनम् • कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः • विशेषण-विशेष्य-चयनम् • पर्याय-विलोमपद-चयनम् • पर्याय-विलोमपद-चयनम् • पर्याय-विलोमपद-चयनम्			विलोमपदानां, विशेष्य-विशेषणपदानां कर्तृपदानां क्रियापदानां प्रत्ययानां च
सेवादशैल्यां पाउस्य आदर्शवाचनम्, नाट्यांशस्य सस्लार्थज्ञानम्, प्रथमो भागः) प्रथमो भागः) प्रथमो भागः) प्रथमिज्ञानम् प्रथमिज्ञानम् अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीिथः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणवीिथः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणवीिथः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणवीिथः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणवीिथः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणवीियः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणविष्यः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणवीियः अववाधिकरणविष्याकरणविष्यः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणवीियः अववाधिकरणविष्यः अववाधिकरणविष्यः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणविष्यः अभ्यासवान्यक्षाकरणविष्यः अभ्यासवान्यकरणविष्यः अभ्यासवान्यकरणविष्यः अभ्यासवान्यकरणविष्			ज्ञानम्। घटनाक्रमानुसारं कथा–संयोजनस्य अभ्यासः। नैतिकमू्ल्यानां
(प्रथमो भागः) प्रत्यभिज्ञानम् नाट्यांशाधारित-प्रश्लोत्तराणामभ्यासः। छात्राः पाठस्य पात्ररूपेण नाट्यांभिनयम् अपि कर्तुं शक्नुवन्ति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं संवादलेखनम् अभ्यासवान् भव &्रव्याकरणवीधिः अभ्यासवान् भव क्रव्याकरणवीधिः अभ्यासवान् भव क्रव्याकरणवीयः अभ्यासवान् भव क्रव्याविक्याविक्याविक्याविक्याविक्याविक्याविक्याविक्याविक्याविक्याविक्याविक्याविक्यावि			निर्देश:।
नाट्याभिनयम् अपि कर्तुं शक्नुवन्ति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं संवादलेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणवीथिः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणवीथिः अभ्यासवान् भव क्ष्याकरणवीथिः अपठित अवबोधनम् (क्ष्याक्षेषु प्रयोगः। अभ्यासवान् भव क्षव्याकरणवीथिः अपठित अववोधनम् (क्षयदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् (कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः (विशेषण-विशेष्य-चयनम् (पर्याय-विलोमपद-चयनम्	शेमुषी	(सप्तमः पाठः)	संवादशैल्यां पाठस्य आदर्शवाचनम्, नाट्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्,
संवादलेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अभ्यासवान् भव क्ष्व्याकरणवीथिः अभ्यासवान् भव क्ष्व्याकरणवीयिः अभ्यासवान् भव क्ष्व्याकरणवीथिः अभ्यासवान् भव क्ष्व्याकरणवीयिः अभ्यासवान् अव्याकरणवीथिः अभ्यासवान् अव्यापितः सर्वत्रं प्रस्वातः सर्वत्रं प्रस्वातः सर्वातः सर	(प्रथमो भागः)	प्रत्यभिज्ञानम्	नाट्यांशाधारित-प्रश्नोत्तराणामभ्यासः। छात्राः पाठस्य पात्ररूपेण
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीधिः पत्रलेखनम् विना रिक्तस्थानसहायतया औपचारिकम् अनौपचारिकं पत्रलेखनम् औपचारिकपत्रेषु विषयाः— अवकाशार्थम्, स्वच्छतायै स्वास्थविभागाय विद्युत्विभागाय, वित्तकोषाय, आरक्षकाय, प्रकाशकाय— इत्यादयः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीधिः संख्या 1-50पर्यन्तम्। 1तः 4 पर्यन्तम् त्रिषु लिङ्गेषु, केवलं प्रथमाविभक्तौ अङ्कानां शब्देषु लेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीधिः अव्ययानि स्थानबोधकानि— अत्र, तत्र, अन्यत्र, सर्वत्र, यत्र, एकत्र, उभयत्र। कालबोधकानि— यदा, तदा, सर्वदा, एकदा, पुरा, अधुना, अद्य, खः, ह्यः। अर्थबोधनम्, वाक्येषु प्रयोगः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीधिः अपिटत अवबोधनम् (क्रियेन्य पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् (क्राषिकलेखनम् भाषिकलार्याय तत्त्वानि) बाक्ये कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः (क्रिया-अन्वितिः (क्रिया-अन्वितिः (क्रिया-विलोमपद-चयनम् (पर्याय-विलोमपद-चयनम् (पर्याय-विलोमप्य-व्याय-विलोमपद-चयनम् (पर्याय-विलोमपद-चयनम् (पर्याय-विलोमपद-चयनम् (पर्याय-विलमपद-चयनम्याय-विल्याय-विल्याय-			नाट्याभिनयम् अपि कर्तुं शक्नुवन्ति। स्वभाषया संस्कृतभाषया च क्रमानुसारं
औपचारिकपत्रेषु विषयाः- अवकाशार्थम्, स्वच्छतायै स्वास्थविभागाय विद्युत्विभागाय, वित्तकोषाय, आरक्षकाय, प्रकाशकाय- इत्यादयः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः संख्या 1-50पर्यन्तम्। 1तः 4 पर्यन्तम् त्रिषु लिङ्गेषु, केवलं प्रथमाविभक्तौ अङ्कानां शब्देषु लेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अव्ययानि स्थानबोधकानि- अत्र, तत्र, अन्यत्र, सर्वत्र, यत्र, एकत्र, उभयत्र। कालबोधकानि- यदा, तदा, सर्वदा, एकदा, पुरा, अधुना, अद्य, श्वः, द्यः। अर्थबोधनम्, वाक्येषु प्रयोगः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अपठित अवबोधनम् • एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् • अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम् • शीर्षकलेखनम् भाषिककार्याय तत्त्वानि • वाक्ये कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः • विशेषण-विशेष्य-चयनम् • पर्याय-विलोमपद-चयनम्			`
विद्युत्विभागाय, वित्तकोषाय, आरक्षकाय, प्रकाशकाय- इत्यादयः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अपठित अवबोधनम् अपवित अववोधनम् श्वाक्षेत्रप्रोतिः गद्यांशः, सरलकथा वर्णनम् वा । अववोधनम् श्वाक्षेत्रयोगः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अपठित अववोधनम् श्वाक्षेत्रयोगः। अभ्यासवान् भव क्व्याकरणवीथिः अपवित अववोधनम् श्वाक्षेत्रयोगः। अभ्यासवान् भव क्व्याकरणवीथिः अपठित अववोधनम् श्वाक्षेत्रयोगः। अभ्यासवान् भवंतिः विशेषण-विशेष्य-चयनम् अर्वाव्यान्यन्यनम् अपवितः विशेषण-विशेष्य-चयनम्	अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि:	पत्रलेखनम्	, ,
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः संख्या 1-50पर्यन्तम्। 1तः 4 पर्यन्तम् त्रिषु लिङ्गेषु, केवलं प्रथमाविभक्तौ अङ्कानां शब्देषु लेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अव्ययानि स्थानबोधकानि— अत्र, तत्र, अन्यत्र, सर्वत्र, यत्र, एकत्र, उभयत्र। कालबोधकानि— यदा, तदा, सर्वदा, एकदा, पुरा, अधुना, अद्य, श्वः, ह्यः। अर्थबोधनम् , वाक्येषु प्रयोगः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अपठित अवबोधनम् शिक्ष्यान्यः सरलकथा वर्णनम् वा अवबोधनम् (क्ष्यदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम्। श्विककार्याय तत्त्वानि वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम् कर्तृ-क्रियापदचयनम् कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः विशेषण-विशेष्य-चयनम् पर्याय-विलोमपद-चयनम्			`
शब्देषु लेखनम्। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अव्ययानि स्थानबोधकानि अत्र, तत्र, अन्यत्र, सर्वत्र, यत्र, एकत्र, उभयत्र। कालबोधकानि यदा, तदा, सर्वदा, एकदा, पुरा, अधुना, अद्य, र्ह्यः। अर्थबोधनम्, वाक्येषु प्रयोगः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अपठित शुन्नित्रः गद्यांशः, सरलकथा वर्णनम् वा । अवबोधनम् • एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् • अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम्। • शीर्षकलेखनम् भाषिककार्याय तत्त्वानि • वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम् • कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः • विशेषण-विशेष्य-चयनम् • पर्याय-विलोमपद-चयनम्			1 0
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि: अव्ययानि स्थानबोधकानि— अत्र, तत्र, अन्यत्र, सर्वत्र, यत्र, एकत्र, उभयत्र। कालबोधकानि— यदा, तदा, सर्वदा, एकदा, पुरा, अधुना, अद्य, श्वः, ह्यः। अर्थबोधनम् , वाक्येषु प्रयोगः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि: अपठित अवबोधनम् (क्यादेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् • अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम्। • शीर्षकलोखनम् भाषिककार्याय तत्त्वानि • वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम् • कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः • विशेषण-विशेष्य-चयनम् • पर्याय-विलोमपद-चयनम्	अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि:	संख्या	
कालबोधकानि— यदा, तदा, सर्वदा, एकदा, पुरा, अधुना, अद्य, श्वः, ह्यः। अर्थबोधनम् , वाक्येषु प्रयोगः। अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथिः अवबोधनम् • एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् • अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम्। • शीर्षकलाखनम् भाषिककार्याय तत्त्वानि • वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम् • कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः • विशेषण-विशेष्य-चयनम् • पर्याय-विलोमपद-चयनम्			<u> </u>
अर्थबोधनम् , वाक्येषु प्रयोगः। अभ्यासवान् भव &्व्याकरणवीथिः अपठित अवबोधनम् • एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् • अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम्। • शीर्षकलोखनम् भाषिककार्याय तत्त्वानि • वाक्ये कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः • विशेषण-विशेष्य-चयनम् • पर्याय-विलोमपद-चयनम्	अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि:	अव्ययानि	
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि: अवबोधनम् () एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् () अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम् () श्रीर्षकलेखनम् () भाषिककार्याय तत्त्वानि () वाक्ये कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः () विशेषण-विशेष्य-चयनम् () पर्याय-विलोमपद-चयनम्			
 एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम्। शीर्षकलेखनम् भाषिककार्याय तत्त्वानि वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम् कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः विशोषण-विशोष्य-चयनम् पर्याय-विलोमपद-चयनम् 			`
 अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम्। शीर्षकलेखनम् भाषिककार्याय तत्त्वानि वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम् कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः विशेषण-विशेष्य-चयनम् पर्याय-विलोमपद-चयनम् 	अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि:		
 शीर्षकलेखनम् भाषिककार्याय तत्त्वानि वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम् कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः विशेषण-विशेष्य-चयनम् पर्याय-विलोमपद-चयनम् 		अवबोधनम्	एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम्
भाषिककार्याय तत्त्वानि			अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम्।
भाषिककार्याय तत्त्वानि			• शीर्षकलेखनम
 कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः विशेषण-विशेष्य-चयनम् पर्याय-विलोमपद-चयनम् 			
विशेषण-विशेष्य-चयनम्पर्याय-विलोमपद-चयनम्			• वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम्
• पर्याय-विलोमपद-चयनम्			• कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः
• पर्याय-विलोमपद-चयनम्			● विशेषण-विशेष्य-चयनम्
· ·			
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि: । अनुच्छेदलेखनम् । मंजूषाधारितम् विविधविषयाधारितम् अनुच्छेदलेखनम् अभ्यासश्च।	अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि:	अनुच्छेदलेखनम्	मंजूषाधारितम् विविधविषयाधारितम् अनुच्छेदलेखनम् अभ्यासश्च।
अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि: चित्रवर्णनम् चित्रं दृष्ट्वा चित्राधारित-वर्णनम् वाक्यरचनाभ्यास: च।	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	<u> </u>	

अभ्यासवान् भव &व्याकरणवीथि:	अनुवादः	सरल-हिन्दी-आंग्लवाक्यानां च संस्कृतभाषायाम् अनुवादस्य अभ्यासः।
उपरोक्तं सर्वं पाठ्यक्रमं 30 सितम्बरपर्यन्तं पाठनीयम् पठितपाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः। आदर्शप्रश्नपत्राणाम् अभ्यासः।		
मध्यावधि-परीक्षा		

पाठ्यपुस्तकानि	पाठ्यवस्तु	पाठ्यबिन्दव:
अभ्यासवान् भव	। सन्धिकार्यम्	व्यञ्जनसन्धिः-जश्त्वसन्धिः, म् स्थाने अनुस्वारः।
&व्याकरणवीथि:		विसर्गसन्धिः – उत्वं रत्वं च।
		उपर्युक्त-सन्धीनां नियमनिर्धारणं प्रयोगः अभ्यासश्च।
शेमुषी	(नवमः पाठः)	संवादशैल्यां पाठस्य आदर्शवाचनम्, नाट्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्, नाट्यांशाधारित
(प्रथमो भागः)	सिकतासेतुः	प्रश्नोत्तराणामभ्यासः। छात्राः पाठस्य पात्ररूपेण नाट्याभिनयम् अपि कर्तुं
		शक्नुवन्ति। पाठान्तर्गतम् अभ्यासकार्यम् नैतिकमूल्यानां निर्देशः।
अभ्यासवान् भव	। प्रत्यया:	प्रत्ययानां सामान्य परिचय: विशेषरूपेण क्तवतु, शतृ, शानच् प्रत्ययानां बोधनम्
&व्याकरणवीथि:		अनुवादमाध्यमेन वाक्येषु प्रयोगश्च।
शेमुषी	(दशमः पाठः)	श्लोकानां सस्वरगायनम्, श्लोकान्वयस्य अभ्यासः, श्लोकार्थस्यज्ञानम्,
(प्रथमो भागः)	जटायोः शौर्यम्	भावार्थबोधनम्, श्लोकाधारितप्रश्लोत्तराणाम् अभ्यासः, पाठे
		आगतानां पर्यायपदानां, विलोमपदानां, विशेष्य-विशेषणपदानां कर्तृपदानां च
		ज्ञानम्। श्लोकान्वय: संस्कृतेन भावार्थलेखनम् । पाठान्तर्गत-अभ्यासकार्यम्।
अभ्यासवान् भव	। शब्दरूपाणि	(छ) हलन्ताः– राजन्, भवत्, विद्वस्, गुणिन्,
&व्याकरणवीथि:		(ज) सर्वनामशब्दा: - अस्मद्, युष्मद्,तत्, इदम्, किम् (त्रिषुलिङ्गेषु)
		उपर्युक्त-शब्दरूपाणां लेखनं, कण्ठस्थीकरणं अनुवादमाध्यमेन वाक्येषु च प्रयोगः
		कारणीयः।
अभ्यासवान् भव	। धातुरूपाणि	दा, क्री, श्रु, पा (पिब्), सेव्, लभ्-धातुरूपाणां लेखनं, कण्ठस्थीकरणं
&व्याकरणवीथि:		अनुवादमाध्यमेन वाक्येषु प्रयोगः च।
शेमुषी	(एकादशः पाठः)	पाठपरिचयः, गद्यवाचनस्य अभ्यासः, गद्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्,
(प्रथमो भागः)	पर्यावरणम्	गद्यांश-आधारित प्रश्नोत्तराणाम् अभ्यासः, पाठे आगतानांपर्यायपदानां,
		विलोमपदानां, विशेष्य-विशेषणपदानां, कर्तृपदाना, क्रियापदाना, प्रत्ययानां च
		ज्ञानम्। घटनाक्रमानुसारं स्वभाषया संस्कृतेन च कथालेखनम्। पाठान्तर्गत-
		अभ्यासकार्यम्। नैतिकमूल्यानां निर्देशः।
अभ्यासवान् भव	। पत्रलेखनम्	विना रिक्तस्थानसहायतया अनौपचारिकं पत्रलेखनम्
&व्याकरणवीथि:		अनौपचारिकपत्रेषु विषयाः-पित्रोः कृते, वर्धापनपत्रम्, निमन्त्रणपत्रम्,
		परिणामसूचनापत्रम् इत्यादयः।
अभ्यासवान् भव	। कारक-उपपद-विभक्तयः	पञ्चमी- पञ्चमी– विना, बहिः, भी, रक्ष्, ऋते
&व्याकरणवीथि:		षष्ठी– उपरि, अधः, पुरतः, पृष्ठतः, निर्धारणे
		सप्तमी– स्निह्, निपुण, विश्वस्, पटु।
		कारकाणां सामान्यपरिचयः। हिन्दीभाषया वाविभक्तिचिह्नानि अर्थान् च
		बोधनीयः। पञ्चमी-षष्ठी-सप्तमी उपपदविभक्तीनां तथा वाक्येषु प्रयोगः अभ्यासश्च
		कारणीयः।

शेमुषी	(द्वादशः पाठः) वाङ्गन:	संवादशैल्यां पाठस्य आदर्शवाचनम्, नाट्यांशस्य सरलार्थज्ञानम्,	
(प्रथमो भागः)	प्राणस्वरूपम्	नाट्यांशाधारित-प्रश्नोत्तराणामभ्यासः। छात्राः पाठस्य पात्ररूपेण	
		नाट्याभिनयम् अपि कर्तुं शक्नुवन्ति।।	
अभ्यासवान् भ	व उपसर्गाः	नि, अधि, अपि, अति, सु, उत्, अभि, प्रति,परि, उप, इत्येतान् उपसर्गान्	
&व्याकरणवीथि:		योजयित्वा नूतनपदानां निर्माणम्, प्रयोगःअभ्यासश्च।	
अभ्यासवान् भ	व संख्या	1-100 पर्यन्तम् अङ्कानां शब्देषु लेखनम्।	
&व्याकरणवीथि:			
अभ्यासवान् भ	व अपठित अवबोधनम्	80-100 शब्दपरिमितः गद्यांशः, सरलकथा वर्णनम् वा	
&व्याकरणवीथि:		• एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम्	
		• अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम्।	
		• शीर्षकलेखनम्	
		भाषिककार्याय तत्त्वानि	
		● वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम्	
		● कर्तृ-क्रिया-अन्वितिः	
		● विशेषण-विशेष्य-चयनम्	
		• पर्याय-विलोमपद-चयनम्	
अभ्यासवान् भ	व अनुच्छेदलेखनम्	मञ्जूषाधारितंविविधविषयाधारितम् अनुच्छेदलेखनम् अभ्यासश्च।	
&व्याकरणवीथि:			
अभ्यासवान् भ	व चित्रवर्णनम्	चित्रं दृष्ट्वा चित्राधारित-वर्णनम् वाक्यरचनाभ्यास: च।	
&व्याकरणवीथि:			
अभ्यासवान् भ	व अनुवादः	सरल-हिन्दी-आंग्लवाक्यानां संस्कृतभाषायाम् अनुवादस्य अभ्यासः।	
&व्याकरणवीथि:			
1.शेमुषी (प्र.गः)	संपूर्णपाठ्यक्रमः	संपूर्णपाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः। आदर्शप्रश्नपत्राणाम् अभ्यासः।	
2अभ्यासवान् भव			
3. व्याकरणवीथि:			

ध्यातव्यम्- उपरोक्तं सर्वं पाठ्यक्रमं 31जनवरीपर्यन्तं पाठनीयम् इत्यनिवार्यम् ।वार्षिकपरीक्षायां सम्पूर्ण-पाठ्यक्रमात् प्रश्नोत्तराणि भविष्यन्ति।

निर्धारित-पाठ्यपुस्तकानि

1.शेमुषी - प्रथमो भागः - पाठ्यपुस्तकम्, संशोधितसंस्करणम् (प्रकाशकः - N.C.E.R.T) 2.अभ्यासवान् भव -

व्याकरणपुस्तकम्, (प्रकाशकः - N.C.E.R.T)

3.व्याकरणवीथिः - व्याकरणपुस्तकम्, (प्रकाशकः - N.C.E.R.T)

वार्षिकं मूल्याङ्कनम्

80

अङ्काः

I	क-खण्डः अपठित-अवबोधनम्	10अङ्काः
II	ख– खण्डः रचनात्मकं कार्यम्	15 अङ्काः
III	ग– खण्डः अनुप्रयुक्त–व्याकरणम्	25 अङ्काः
IV	घ– खण्डः पठित–अवबोधनम्	30अङ्काः
V	आन्तरिक–मूल्याङ्कनम्	20अङ्काः
	पूर्णभार:	100अङ्काः